

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365
4100 AJ Culemborg
tel: 0345-512710
fax: 0345-519849
www.buwa.nl

Architectenbureau Visser en
Bouwman bv
t.a.v. Hans Scheffers
Postbus 125
5201 AC Den Bosch

datum: 5 november 2010
ons kenmerk: 10-477/10.08441/JanBu
uw kenmerk: 10-0389/hs/hl
auteur: ing. J.D. Buizer
projectleider: drs. ing. I. Hille Ris Lambers
versie: 1.0

Notitie resultaten veldbezoek Molenhoek, Tiel

Architectenbureau Visser en Bouwman bv is voornemens om in de binnenstad van Tiel nieuwbouw te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw stelt gemeente Tiel een nieuw bestemmingsplan op. Deze notitie beschrijft de resultaten van het veldbezoek en de beoordeling van de effecten van het plan in het kader van natuurwetgeving.

In het bestemmingsplan wordt de bouw van een tweetal nieuwe gebouwen mogelijk gemaakt op de locatie waar zich nu een tweetal woningen en een braakliggend terrein bevinden. De nieuwbouw betreft een gebouw met winkels en garages op de begane grond en appartementen op de verdiepingen en een gebouw met appartementen.

Het plangebied van het project Molenhoek is bezocht op 1 november 2010. In deze notitie staan onze bevindingen van het veldbezoek.

Het plangebied ligt in het centrum van Tiel (zie kaartje op de volgende pagina) en betreft twee percelen die aan weerszijden van de Molenhoek liggen. Op het oostelijke perceel, dat ligt tussen de Molenhoek en de Tolhuiswal, ligt een woning met tuin. Het betreft een woning met flauwe kap met pannendak. De woning is voorzien van pleisterwerk. Er zijn geen open stootvoegen of andere toegangen naar spouwmuren te zien. De bovenste verdieping ligt vlak onder het dak, mogelijk is een kleine vliering aanwezig. Het westelijke perceel betreft een gebouw met een woning op de verdieping en een braakliggend terrein met een ruderaal begroeiing. De woning is gedeeltelijk gepleisterd. Niet duidelijk is of er spouwmuren aanwezig zijn. De woning heeft een licht hellend piramidevormig dak met een bitumen dakbedekking. Langs de rand zijn daklijsten en doorvoeren van regenpijpen aanwezig.

Het braakliggende terreingedeelte is ontstaan door het verwijderen van een boom en een gebouw. Of in verband met het verwijderen hiervan onderzoek is gedaan naar de betekenis van het gebouw en de boom voor beschermde soorten op grond van de Flora- en faunawet.

Ligging plangebied in binnenstad van Tiel en Natura-2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' (geel gearceerd).

Begrenzing plangebied. De boom en het pad aan de westkant van het plangebied waren tijdens het veldbezoek niet meer aanwezig.

Oostelijk deel plangebied met woning en tuin

Braakliggend terrein in westelijk deel plangebied

Voorgevel woning in westelijk deel plangebied.

Natura 2000

De zuidoostpunt van het plangebied ligt op een afstand van 285 meter van het Natura 2000 gebied 'Uiterwaarden Waal.' Voor dit gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld voor aantallen/oppervlaktes en kwaliteit van beschermde vegetatietypen, riviervissen, grote modderkruiper, kamsalamander, bever, (kwalificerende) broedvogels en vogelsoorten voor wie Uiterwaarden Waal een belangrijke betekenis heeft als foerageer- en/of rustgebied gedurende een bepaalde periode van het jaar.

Uiterwaarden en meer natuurlijke oeverzones van het Natura 2000-gebied liggen op meer dan 500 meter afstand van het plangebied.

Tijdens de aanlegfase van nieuwe gebouwen kan met name geluid van heien doordringen tot het water van de Waal. De vrij monotone oeverzone langs de stadsrand heeft geen betekenis voor aanwjssoorten, zodat hier geen wezenlijke effecten verwacht worden.

De nieuwbouw wordt hoger dan het bestaande gebouw, maar niet hoger dan de omliggende bebouwing. Er kan lokaal sprake zijn van enige toename van verlichting. De nieuwbouw maakt deel uit van het centrum van Tiel dat al een bron van verlichting is. Effecten van extra verlichting in het Natura 2000-gebied zullen niet meetbaar zijn. De binnenstad van Tiel ligt direct aan de rivier, er is hier geen aangrenzende uiterwaard die eventueel verstoord kan worden. De huidige verlichting zal vanwege de breedte van de Waal geen meetbaar effect hebben op de uiterwaarden aan de overzijde. Hetzelfde geldt voor de verder weg gelegen Kleine Willemspolder en het Wetland Passewaay. Doordat effecten van een veranderende lichtsituatie strikt lokaal zullen zijn en niet merkbaar in het Natura 2000-gebied kunnen effecten op (broed)vogels worden uitgesloten.

Het gebruik van het plangebied zal als gevolg van uitvoering van de structuurvisie niet dusdanig veranderen dat indirecte effecten als gevolg van bijvoorbeeld meer verkeer of toerisme te verwachten zijn.

Doordat de ingreep buiten het Natura 2000-gebied plaatsvindt zijn directe effecten op voorhand uit te sluiten. Omdat effecten op instandhoudingsdoelen zijn uit te sluiten wordt een aanvullende effectenstudie, in de vorm van een passende beoordeling of verstorings-verslechteringstoets, niet noodzakelijk geacht.

Flora

Uit het centrum van Tiel zijn waarnemingen bekend van de tongvaren (bron: Natuurwaardenkaart Tiel, Koopman & Boddeke, 2006). Uit het Stationsgebied en Tiel Oost zijn waarnemingen bekend van de tongvaren (Tabel 2), brede wespenorchis (Tabel 1), grote kaardebol (Tabel 1), kleine maagdenpalm (Tabel 1), stijve naaldvaren (Rode Lijst) en wateraardbei (Rode Lijst) (bron: Nader onderzoek beschermde soorten Tiel, Kruijt, 2009).

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing, braakliggend terrein en tuin, met een klein aandeel verharding. In de tuin zijn diverse tuinplanten en bomen aanwezig, waaronder de beschermde grote kaardebol. Op deze plek moet de kaardebol echter niet beschouwd worden als een -beschermde - wilde plant, maar als tuinplant. Als de plant overigens als wild wordt beschouwd, geldt in dit geval een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Het braakliggende terrein heeft een ruderaal begroeiing, met planten als bezemkruid, speerdistel, bijvoet, melganzervoet en opslag van schietwilg, robinia en gewone esdoorn.

Op de muren die grenzen aan het braakliggende terrein groeien enkele muurplanten, waarvan de soort niet kon worden vastgesteld. Wel kon met zekerheid worden vastgesteld dat het niet om beschermde muurplanten gaat, als muurbloem, stengelomvattend havikskruid of varens.

Behalve de kaardebol zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

Daslook is bekend als stinzeplant die onder andere uit stadsparken, voormalige bolwerken en oude tuinen bekend is. Deze soort is in november niet waarneembaar. De soort is uit Tiel bekend (bron: Natuurwaardenkaart Tiel, Koopman & Boddeke, 2006). Mogelijk komt de soort in de tuin op het oostelijke perceel voor. Ook deze is dan echter te beschouwen als tuinplant.

Amfibieën en grondgebonden zoogdieren.

De tuin en het braakliggende terrein in het plangebied kunnen een beperkte betekenis hebben als landhabitat voor gewone pad en kleine watersalamander (tabel 1). De tuin en het braakliggende terrein kunnen geschikt zijn voor algemene muizensoorten als bosmuis en huisspitsmuis (tabel 1). Daarnaast is het plangebied geschikt voor huismuis en bruine rat (onbeschermde). De egel (tabel 1) kan mogelijk voorkomen in de tuin. Deze biedt voldoende dekking om te dienen als verblijfplaats van de egel. Het voorkomen van strikt beschermde soorten zoogdieren en amfibieën wordt uitgesloten.

Vleermuizen

Het plangebied heeft waarschijnlijk een zeer beperkte betekenis als foerageergebied voor met name gewone- en ruige dwergvleermuis en mogelijk ook laatvlieger en incidenteel rosse vleermuis (allen tabel 3). Genoemde soorten zijn bekend uit de omgeving van het centrum (bron: Natuurwaardenkaart Tiel, Koopman & Boddeke, 2006, Nader onderzoek beschermde soorten Tiel, Kruit, 2009). Voor de grootoorvleermuis, die in een kerk in Tiel is vastgesteld, is het terrein te open. Verder kan het plangebied mogelijk gebruikt worden door vleermuizen die tussen twee potentiële foerageergebieden (de binnentuinen in het centrum naar de parkzone ten zuidwesten van het voormalige kantongerecht) vliegen.

Er zijn geen holtes in de bomen binnen het plangebied aangetroffen, zodat aanwezigheid van kolonies boombewonende vleermuizen kan worden uitgesloten.

De vrijstaande woning in het oostelijke deel van het plangebied lijkt nauwelijks plaats te bieden aan vleermuizen. Openingen tussen iets scheefliggende dakpannen of loodslab bij schoorstenen e.d. zijn echter vaak niet te zien. De aanwezigheid van een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is dan ook niet uit te sluiten. Het zou kunnen gaan om een zomerverblijfplaats van één of enkele dieren, een kraamverblijfplaats of een paarverblijf. Gezien de staat waarin het dak zich bevindt, wordt de mogelijkheid van een kolonie laatvliegers uitgesloten. Er is geen zolder aanwezig die geschikt is als verblijfplaats van een soort als de grootoorvleermuis, zodat de aanwezigheid hiervan tevens uitgesloten kan worden.

Ook de woning in het westelijke gedeelte van het plangebied biedt mogelijk gelegenheid als verblijfplaats voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis bevinden zich regelmatig achter daklijsten, zoals die bij deze woning voorkomen.

Beide woningen liggen vrij gunstig ten opzichte van potentieel foerageerbiotoop voor de gewone dwergvleermuis, wat de kans op de aanwezigheid van verblijfplaatsen groter maakt.

Vogels met jaarrond beschermd nest

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied foeragerende huismussen aangetroffen. In verband met het moment van het veldbezoek, buiten het broedseizoen van de mus, is het niet mogelijk om nesten van mussen vast te stellen.

De huismus is een vogel waarvan het nest jaarrond beschermd is. De vogels zijn aanwezig omdat ze door de bewoner bijgevoerd worden, maar zijn volgens de bewoner afkomstig van buiten het plangebied. De mussen schuilen en overnachten mogelijk in een tegen de muur groeiende vuurdoorn. Waarschijnlijk vormen de onkruiden en grassen op het braakliggende terrein eveneens een voedselbron voor de mussen. Gezien het feit dat het terreingedeelte pas sinds kort braak ligt, is de betekenis van het terreingedeelte slechts van beperkte betekenis als foerageergebied voor de huismus. Mussennesten zijn in het plangebied niet aanwezig.

Ook van de gierzwaluw is door dezelfde bewoner aangegeven dat deze in de omgeving van, maar niet in het plangebied zelf broedt.

Overige vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen vogels aangetroffen. Verwacht kan worden dat een aantal algemene soorten van bebouwde omgeving in het plangebied voorkomt. Te denken valt aan soorten als merel, winterkoning en spreeuw.

Effecten

De nummers verwijzen naar de aanbevelingen in de volgende paragraaf.

Flora: de tuin waarin mogelijk daslook voorkomt, blijft ook in de nieuwe situatie aanwezig. Effecten zijn hier niet te verwachten.

1) *Vleermuizen*: de betekenis van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen is naar verwachting gering. Verdwijnen van het foerageergebied heeft geen effect op de gunstige staat van instandhouding van de mogelijk aanwezige gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Er worden daarom op dit vlak geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.

Het plangebied heeft mogelijk betekenis als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Het verwijderen van de aanwezige bebouwing zou deze verblijfplaatsen vernietigen. Dit is een overtreding op grond van de Flora- en faunawet (art. 11). Of het verwijderen van de bebouwing inderdaad een overtreding kan opleveren is niet duidelijk, omdat de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis niet duidelijk is.

Broedvogels met jaarrond beschermd nest: in het plangebied zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig. Het plangebied heeft beperkte betekenis als foerageergebied voor de huismus. Het verdwijnen van (een gedeelte) van dit foerageergebied heeft naar verwachting geen significant negatief effect op de buiten het plangebied aanwezige mussennesten.

2) *Broedvogels*: Bij het verwijderen van bomen en/of beplanting dient verstoring van broedvogels te worden voorkomen. Indien bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met broedvogels en verstoring wordt voorkomen, worden geen verbodsbepalingen ten aanzien van vogels overtreden.

3) *Amfibieën en zoogdieren*: Tijdens het rooien van bosschages kunnen verbodsbepalingen overtreden worden ten aanzien van enkele algemeen voorkomende amfibiesoorten en grondgebonden zoogdieren van tabel 1. Er wordt vrijstelling verleend ten aanzien van deze soorten bij ruimtelijke ontwikkeling. Wel wordt vanuit de zorgplicht een aanbeveling gedaan die onnodige schade aan de dieren kan voorkomen.

Aanbevelingen

1) Niet vastgesteld kon worden of er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. De bebouwing en de locatie ervan lijken geschikt als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Indien gewenst kan hier in 2011 nader onderzoek naar worden verricht. Indien uit dit onderzoek blijkt dat er sprake is van een verblijfplaats, dan zal vervangen verblijf moeten worden gerealiseerd om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.

Aanbevolen wordt de bebouwing te beschouwen als een mogelijke verblijfplaats en op *voorhand* mitigerende maatregelen te treffen om de kans op overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.

Het betreft de volgende maatregelen

- Voorafgaand aan de sloop wordt in of zo dicht mogelijk bij het plangebied een kast opgehangen op een geschikte locatie. De kast dient geschikt te zijn als kraamverblijf voor de gewone dwergvleermuis. De locatie van de kast wordt in overleg met een vleermuisdeskundige gekozen. Na het afronden van de bouwwerkzaamheden en

uitvoeren van de overige mitigerende maatregelen, kan de vleermuiskast weer worden verwijderd. Dit dient te gebeuren in april of september, mits de nachttemperatuur niet lager is dan 5 °C.

Een bouwtekening van een dergelijke kast is als bijlage bij deze notitie gevoegd.

- Deze kast kan ook dienen als mitigatie voor het tijdelijk verlies aan paarverblijven.
- De gebouwen kunnen gedurende de periode mei - half augustus in gebruik zijn als verblijfplaats door een lokale kraamgroep. Dit kan gedurende één tot enkele dagen tot langer het geval zijn. Om de kans op verstoring, doden en/of gewonden van vleermuizen te voorkomen, mogen in de periode mei - half augustus géén sloopwerkzaamheden plaatsvinden, tenzij de vroege ochtend voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden is aangetoond dat er geen kraamverblijf aanwezig is;
- De woningen worden gesloopt door middel van strippen. Dat betekent dat dak- en gevellijsten voorzichtig worden verwijderd.
- Indien tijdens de sloop toch vleermuizen aanwezig blijken te zijn, dient onverwijld contact opgenomen te worden met een vleermuizendeskundige.
- In de nieuwbouw dienen maatregelen te worden getroffen om gebruik van de nieuwbouw als kraamverblijf en paarverblijf door de gewone dwergvleermuis mogelijk te maken. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het toegankelijk maken en houden van potentieel geschikte verblijven (bijvoorbeeld spouwmuren, ruimte achter beplating) of het inbouwen cq. ophangen van speciale vleermuiskasten.

Deze mitigerende maatregelen zijn afgestemd op het voorkómen van het overtreden van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is in dat geval dan ook niet noodzakelijk.

2) Aanbevolen wordt de bomen en/of beplanting buiten het broedseizoen te verwijderen. Het broedseizoen loopt vanaf half maart tot en met augustus. Indien de werkzaamheden binnen dit seizoen zijn gepland kunnen deze worden uitgevoerd indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Dit kan door voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden de bomen en/of beplanting te controleren op nesten.

Als er broedende vogels worden aangetroffen in de periode dat gekapt wordt, kan in overleg met een terzake deskundige ecoloog vastgesteld worden in hoeverre de bosschages om de broedende vogel moeten blijven staan.

3) Aangetroffen amfibieën en egels kunnen overgezet worden naar bosschages in de omgeving waar niet gekapt gaat worden.

Conclusie

Indien de aanbevelingen worden opgevolgd, is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen ex art. 75c van de Flora- en faunawet, aangezien er geen verbodsbepalingen overtreden worden ten aanzien van strikt beschermde soorten.

Met vriendelijke groet,
Bureau Waardenburg bv

ing. J.D. Buizer

Akkoord voor uitgave:

drs. G.F.J. Smit

Teamleider

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

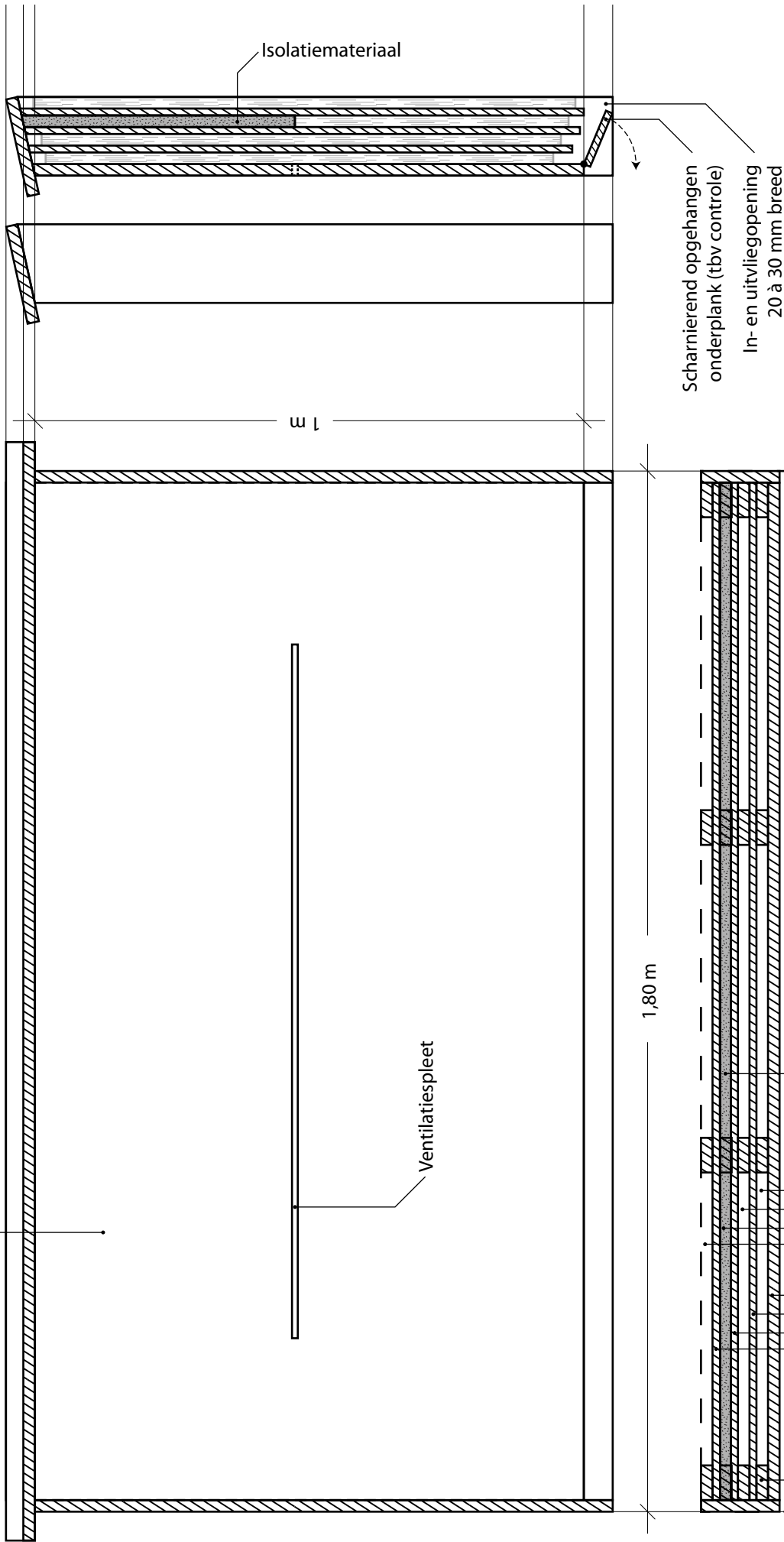
© Bureau Waardenburg bv / gemeente Tiel

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bijlage 1. Tekening kraamkoloniekast

Buitenkant kast donker van kleur
Binnenkant onbehandeld

Principetekening Kraamkoloniekast
dwergvleermuis naar voorbeeld van Erik Korsten

Voor- en zijaanzicht

Schaal 1:100

Blad 1 van 1

Papierformaat A4